

Д-р ЈОРЈО ТАДИЌ

Историската наука на нашата заедница изгуби неодамна уште еден виден свој претставник: ненадејно, тогаш кога никој не се надеваше, па ни неговите најблиски пријатели, умре од срцев напад во Белград на четврти октомври 1969 година д-р Јорјо Тадиќ, редовен професор по општа историја на новиот век на Универзитетот во Белград, член на Српската академија на науките и дописен член на Академијата на науките и уметностите во Загреб.

Животниот пат на Тадиќ беше целиот исполнет со предана работа на проучувањето на минатото, а посебно на проучувањето на Дубровачката република и нејзините врски со другите народи. Роден во Стари Град на Хвар 1899 година, тој уште од раната младост покажуваше наклоност спрема изучувањето на историјата на што го упатуваше не само природната обдареност, туку уште и изобилството на историскиот материјал од неговиот роден крај, како и богатата народна традиција, која во овој крај беше секогаш жива. Тој тоа го дополни со средношколското образование кое го заврши во класичната гимназија во Сплит. Тука љубовта кон историската наука продолжува и се проширува со студирањето на општа и национална историја на Филозофскиот факултет во Белград. По завршувањето на студиите работеше извесно време како средношколски наставник по историја во Дубровник. Во оваа средина и со постојаниот контакт со Дубровачкиот архив, таа наша ризница на историски извори, тој го прошири и збогати своето научно и методолошко знаење, така што набрзо е повикан на работа во Загребското свеучилиште. Поради некои околности, кои му пречеа да ја развие својата полна активност, тој претјече на Белградскиот универзитет и тука остана до својата смрт.

Покрај работата на Универзитетот, Тадиќ продолжи да ја изучува својата омилена тема: минатото на Дубровник. Интимно врзан за овој наш град, тој во него често престојуваше, пасионерано работејќи во неговиот Архив и објавувајќи забележливи научни трудови, набрзо стекна глас на еден од најдобрите познавачи на овој Архив и на минатото на овој град. Како резултат

тат на тоа, покрај другото, беа и овие негови познати студии: Организација на дубровачкото поморство во XVI век, Шпанија и Дубровник во XVI век, Евреите во Дубровник, Материјал за сликарската школа во Дубровник од XIII до XVI век, Промет на странците во Дубровник, Дубровачки портрети, Дубровачкиот архивски материјал за стариот Белград. Во редот на овие негови работи треба да се споменат и неговите статии во Историјата на народите на Југославија (I и II том), како многу успешни од научна и методолошка точка на гледиштето.

Тадиќевото интересирање не се сведуваеше само на проучувањето на Дубровачкиот архив, ами беше од поширок обем и го опаѓаше сè она што е поважно од нашата и странската архива и научните установи. Со таа своја активност тој ја збогати нашата наука со неколку многу значајни трудови. Меѓу нив треба да се истакне еден од последните негови трудови за нашиот печатар во XVI век во Венеција, Божидар Вукович Подгоричанин, во кој врз основа на млетачката архива, прв во нашата историографија научно и детално го прикажа животот и работата на оваа личност.

Тадиќ беше познат и по својата педагошко-научна и наставничка активност. Ред наставници и научни работници носеа видни трагови на неговото влијание. Значајна беше неговата работа на организирањето на научни семинари, како што беше оној во Дубровник, на собири, симпозиуми, потоа на формирањето на Сојузот на историските друштва на Југославија и на нашите конгреси. Тој беше секаде присутен а често иницијатор и главен организатор. Во овој поглед не треба да се испушта од вид неговата улога во организирањето и работата на Комисијата за изработка на двата тома на Историјата на народите на Југославија. Неговите врски со странските научни работници и научните институции исто така беа многубројни, посебно во организирањето на меѓународните собири и конгреси на историчарите и учеството на нашите историчари во нив. Нашите публикации на овие конгреси, како што беше *Dix ans d'historiographie yougoslave*, беа често плод на неговата иницијатива. Видна беше неговата улога во работата на Националниот комитет за историските науки и во Историскиот институт на САН во Белград, чиј беше директор.

Полна и плодна ангажираност која за жал наеднаш се прекина! Оние кои имаа прилики со него да соработуваат имаа пријатно задоволство да работат со научен работник со висок квалитет и со човек со широка култура, кој не беше оптеретен со никакви тесни сфаќања и нетрпеливост. Во толку и неговата смрт уште потешко ни паѓа.

Д-р Андрија Лаиновиќ